

Резюмета на научни публикации на гл. ас. д-р Ирина Григорова
[Abstracts of the scientific publications of chief assoc. prof. Irina Grigorova,
PhD]

МОНОГРАФИЯ (MONOGRAPH)

Григорова, И. България във външната политика на Франция по време на Студената война [Bulgaria in France's Foreign Policy during The Cold War]. С. АИ „Проф. Марин Дринов“. 2026, 292 с. ISBN 978-619-245-624-5.

Западните, най-вече френски изследвания върху външната политика на Париж отдават внимание на отношенията със СССР и споменават спорадично една или друга държава от съветския блок или полуострова. На свой ред, източноевропейските и балканските автори проследяват предимно двустранните връзки, но пък представляват благоприятна и ценна отправна точка за изграждане на сравнителен анализ.

Цитираната монография има амбицията да капитализира съществуващите проучвания и с допълнителни данни от българските и френските архиви за първи път да представи в световната историография комплексно проследяване на френската дипломация в европейските социалистически страни и Южните Балкани през Студената война, за да може да се открие мястото на България в цялостната картина. За целта са концептуализирани традиционните и осъвременени методични усилия на Париж чрез провеждането на културна и икономическа дипломация, проследени са сходства и отлики в зависимост от националните специфики на отделните държави, както и откликът на последните на френските инициативи. Не са пропуснати и действията на други „капиталистически“ държави в региона (като Италия, ФРГ, Япония) като част от конкуренцията между западните страни.

Темата на изследването е актуална, тъй като разкрива оформянето на „зониране“ на държавите в региона на по-пронемски или английски езиково предразположени, а България – на водещо място на картата на франкофонията, което обяснява продължилите в настоящето тенденции на културно приемане в същия дух. Различният интензитет на икономическо обвързване тогава (доколкото може да се осъществи заради СИВ) е с подобна огледална проекция днес. Не на последно място, реконструирането на миналото позволява тълкуването на съвременната френска дипломация, а защо не и нейното прогнозиране. То е и важен елемент за изясняване и осмисляне на хармоничното развитие или нюансирани позиции в отношенията в рамките на Европейския съюз.

Приносният характер на изследването започва още от въведението, в което са привлечени неизползвани архивни източници за проследяване на дейността на Алианс Франсез в България до Втората световна война. След това в монографията е изведено и аргументирано превръщането на страната в изключително значим залог във френската външна политика, което се откроява именно чрез съпоставянето с другите държави в Източна Европа и на Балканите. Така научният принос от обхващането на взаимодействиените процеси с целия регион се разширява с разкриването на ролята на

България в тях в дългия период на Студената война, а в заключението маркираните, последвали 10 ноември 1989 г., политически, икономически и културни ангажименти към страната осветляват или припомнят в нов ракурс по-скорошното френско поведение.

Western studies, particularly French ones, on Paris's foreign policy focus on relations with the USSR and only occasionally mention one or another country from the Soviet bloc or the peninsula. For their part, Eastern European and Balkan authors mainly trace bilateral ties, but they provide a useful and valuable starting point for developing a comparative analysis.

This monograph aims to capitalize existing research and, drawing on additional data from Bulgarian and French archives, to present for the first time in global historiography a comprehensive account of French diplomacy in the European socialist countries and the Southern Balkans during the Cold War, in order to highlight Bulgaria's place in the overall picture. To this end, the traditional and modernized methodological efforts of Paris through the conduct of cultural and economic diplomacy were conceptualized, and similarities and differences were traced depending on the national specificities of individual states, as well as their response to French initiatives. The actions of other "capitalist" states in the region (such as Italy, West Germany, and Japan) were also taken into account as part of the competition among Western countries.

The topic of this study is relevant because it reveals the emergence of a "zoning" of countries in the region into those with a pro-German or English-language orientation, while Bulgaria occupies a leading position on the map of the Francophonie, which explains the ongoing trends of cultural acceptance in the same spirit. The varying intensity of economic ties at that time (to the extent that this was possible due to the COMECON) has a similar mirror image today. Last but not least, reconstructing the past enables the interpretation of contemporary French diplomacy—and, why not, its forecasting. It is also a crucial element for clarifying and comprehending the harmonious development or nuanced positions in relations within the European Union.

The study's original contribution is evident from the very beginning, in the introduction, which draws on previously unused archival sources to trace the activities of the Alliance Française in Bulgaria up to World War II. The monograph then demonstrates and argues that the country became an exceptionally significant factor in French foreign policy, a point that stands out precisely through comparison with other countries in Eastern Europe and the Balkans. Thus, the scholarly contribution of examining the interactive processes with the entire region is expanded by revealing Bulgaria's role in them during the long period of the Cold War, and in the conclusion, the marked political, economic and cultural commitments to the country that followed November 10, 1989, illuminate or recall in a new perspective the more recent French behavior.

СТУДИИ И СТАТИИ [STUDIES AND ARTICLES]

Grigorova, I. French Cultural Diplomacy on the Balkans in the Aftermath of the Second World War. In: Revue des études sud-est européennes, 2025, tome LXIII, pp. 113-123. <https://doi.org/10.59277/RESEE.2025.06> ISSN 0035-2063

Изследването разглежда френската културна дипломация – елемент от политиката за запазване на влияние – в Източна Европа и на Балканите след Втората световна война, като акцентът е поставен върху 40-те и 50-те години на XX век (като част от по-широко проучване, обхващащо целия период на Студената война). Статията разкрива какви стратегии използва Париж в зависимост от националните особености на целевата страна. Посочват се паралели и разлики, като се цитират конкретни примери. Проследява се как различните страни реагират на начина на действие на френската културна дипломация, която е осъществявана с изключителен динамизъм в региона.

The study examines French cultural diplomacy, an element of the policy of maintaining influence, in Eastern Europe and the Balkans after the Second World War, with an emphasis on the 1940s and 1950s (as part of a larger study covering the entire Cold War period). The article reveals what strategies Paris used depending on the national specificities of the targeted country. Parallels and differences are pointed out with particular examples cited. It traces how the different countries have responded to the *modus operandi* of French cultural diplomacy, which has been undertaken with extraordinary dynamism in the region.

Григорова, И. От розата до "Врана" и света - историята на фабрика "Антон Папазов" ш From the rose to "Vrana" and the world - the history of the factory "Anton Papazov"щ. В: Плевенски исторически четения. Сборник с доклади от научна конференция „Конфликти и разбирателства в историята“. РИМ – Плевен. Медиатех. 2025, т. IV, с. 387-394. ISBN 978-619-93006-5-7 (мека подвързия), ISBN 978-619-93006-6-4 (PDF), ISSN 2815-5106 (pdf), ISSN 2815-5114 (print)

Благодарение и на покровителството на властта, но преди всичко на собствената инициатива и предприемачество фабрика „Атон Папазов“ се позиционира като лидер в бранша. Изследването проследява стъпките за постигането на този успех – мениджърски подход и лична мотивация, инвестиции, производствени и продуктови иновации, търговски контакти и пазарно разширение. Представените факти свидетелстват за изключителна вещина в предприемачеството и пласментната ориентация, които правят фабриката национално и международно призната и търсен производител.

Thanks also to the state protectionism, but above all due to its own initiative and entrepreneurship, the Anton Papazov factory has positioned itself as a leader in the branch. The study traces the steps to achieve this success - managerial approach and personal motivation, investments, production and product innovations, commercial contacts and market expansion. The presented facts testify to an exceptional proficiency in entrepreneurship and sales orientation that made the factory a nationally and internationally recognized and sought after manufacturer.

Григорова, И. Предприемачеството в капиталистическа България – примерът с фабрика „Арома“ [Entrepreneurship in Capitalist Bulgaria - The Example of “Aroma” Factory]. В: Известия на Регионален исторически музей – Габрово. Том X. ВТ. Фабер. 2025, с. 99-112. ISSN 2367-783X

Широката продуктова гама на „Арома“ може да обслужва не само собственото производство на парфюми и козметика, но и да бъде търсена от други отрасли – химическата, фармацевтичната, сладкарската и производството на напитки. Това осигурява отлични продажби както на вътрешния, така и на чуждестранните пазари, особено в немскоговорящите страни, вероятно благодарение на образованието на инж. Скрински. Постепенното хитлеристкото завоевание на Европа и ориентацията на България към Райха създават конюнктура на еднопосочност в износа на предприемачите, които стават обект на репресии след 9 септември 1944 г. През тези критични години първият основен акционер в „Арома“ – Йосиф Аронов – полага всички усилия, за да гарантира, че политическата обстановка не се отразява, а дори благоприятства производственото и финансовото състояние на компанията.

Aroma's extensive product range could serve not only its own perfume and cosmetics manufacturing, but also be sought after by other industries – chemical, pharmaceutical, confectionery and beverage. This gave it excellent sales in domestic consumption and in foreign markets, especially among German-speaking countries, probably due to the education of Eng. Skriski. The gradual Hitlerite conquest of Europe and the orientation of Bulgaria towards the Reich created a conjuncture of a single direction in the exports of entrepreneurs, who became the target of punitive action after 9 September 1944. During these critical years, the first major shareholder in “Aroma” – Joseph Aronov – made every effort to ensure that the political atmosphere did not affect, and even favoured, the company's production and financial situation.

Григорова, И. Възходът на българската парфюмерийно-козметична индустрия – „Арома” и „Ален мак” [The Rise of the Bulgarian Perfume’ and Cosmetics’ Industry – “Aroma” and “Alen mak”]. В: Известия на Регионален исторически музей – Габрово. Том IX. ВТ. Фабер. 2024, с. 208 – 221. ISSN 2367-783X

Разположени в сградите и с материалната база от преди национализацията, „Арома” и „Ален мак”, респективно парфюмерията и козметиката, дълго време са пренебрегван от държавата икономически отрасъл, защото не могат да предложат средства за производство, както изгражданата тежка промишленост. След създаването на „Фармахим” и получаването на специализация за продукцията на паста за зъби в СИВ най-сетне се обръща внимание на тяхната модернизация и се подпомага разширяването на пазарите им, но продължават да бъдат подценявани на фона на други, смятани за по-допринасящи за индустриализацията на страната сектори. Така предимно благодарение на високия морал и безспирното търсене на научно-технически новости и разработки двете предприятия успяват да си спечелят национална и международна репутация.

Located in the pre-nationalization buildings and facilities, “Aroma” and “Alen Mak”, the perfumery and cosmetics, respectively, have long been economic sectors neglected by the state because they could not provide the means of production that the heavy industry possessed. After the establishment of “Pharmachim” and the specialization in toothpaste production within the COMECON, attention was finally paid to the modernization of the two plants, the state supporting them to expand their markets, though they continued to be underestimated against the background of other sectors considered more conducive to the industrialization of the

country. Thus, the two companies were able to build up a national and international reputation, largely thanks to high morale and the relentless pursuit of scientific and technical innovation and development.

Grigorova, I. The Aftermath of the Conference on Security and Cooperation in Europe, France and the Diplomacy toward East-European Countries for a Cultural „Opening”. In: Peykovska, P. & Demeter, G. (Eds.). Anniversary Collection of the Bulgarian-Hungarian History Commission. Budapest-Sofia: II–RCH|HUN–REN, IHS–BAS, 2024, pp. 495–519. [Series Publications of the Bulgarian-Hungarian History Commission, Vol. 8] ISSN 2535-0757, ISBN 978-954-2903-69-7 (print), ISBN 978-954-2903-70-3 (e-book)

По време на Студената война Франция постоянно се стреми да разпространява либералните и демократични идеи в Източна Европа чрез инструментите на политиката на „меката сила“ (soft power). А след подписването на Заключителния акт от Хелзинки (1975 г.) дипломатията на Париж се ангажира още повече да продължи тази политика, без никога да забравя традиционната си предпазливост. Настоящото изследване се основава предимно на архивите на отдел „Външна политика и международни отношения“ на ЦК на БКП, който е бил много добре информиран чрез различни канали, и проследява механизмите и подходите на френската културна и хуманитарна политика след Хелзинки до падането на източните режими.

During the Cold War, France constantly sought to spread liberal and democratic ideas in Eastern Europe through the instruments of the policy of “soft power”. And after the signing of the Helsinki Final Act (1975), the diplomacy of Paris was even more committed to continuing this policy, without ever forgetting its traditional caution. The present study is based mainly on the archives of the “Foreign Policy and International Relations” Department of the Central Committee of the BCP, which was very well informed through various channels, and traces the mechanisms and approaches of French cultural and humanitarian policy after Helsinki until the fall of the Eastern regimes.

Григорова, И. Стопанско развитие ли?... С какво Габрово впечатлява навън (френският поглед) [The Economic Development? ... How Gabrovo Impressed Abroad (the French View)]. В: Известия на РИМ – Габрово. Т. VIII. Велико Търново. Фабер. 2023, с. 259-269. ISSN 2367-783X

Чрез анализ на различни видове публикации изследването разкрива какво държавното ръководство на социалистическа България е целяло да популяризира като най-характерно за град Габрово (текстилната промишленост, производството на подемно-транспортна техника и др.), както и какво всъщност са предпочитали да отразяват периодичните издания, ръководени от собствените си критерии за интересни теми (като културни събития и известни артисти).

By referring to different types of publications, the research reveals what the state leadership of socialist Bulgaria aimed at to promote as the most typical for the city of Gabrovo (textile industry, lifting & moving equipment production etc.) and what the periodicals actually

preferred to cover, led by their own criteria for intriguing topics (such as cultural events and renown artists).

Grigorova, I. Les efforts de la Bulgarie pour surmonter les restrictions à ses échanges avec le Marché commun dans le cadre des relations CAEM - CEE (années 1960 - années 1980) [Bulgaria's Efforts to Overcome Restrictions in Its Trade with the Common Market in the Context of COMECON - EEC Relations (1960s - 1980s)]. In : Bulgarian Historical Review, 2023, No 1-2, pp. 154-177. ISSN 0204-8906

Изследването представя деловите връзки на България с Европейската икономическа общност през Студената война. Обяснени са мотивите за установяването на неформални контакти и договарянето на по-благоприятни търговски условия. От изложението се разбира, че българската външноикономическа политика цели да защити националните интереси, като едновременно поддържа образа на най-лоялен съветски съюзник и заимства от други източноевропейски държави изгодни за нея практики в обмена с Общността. Осъществяването им се приспособява и променя в съответствие с вариращите нагласи на съветското ръководство – чрез открити или конфиденциални действия.

The study presents Bulgaria's business relations with the European Economic Community during the Cold War. The reasons for establishing informal contacts and negotiating more favourable commercial terms are explained. The presentation reveals that the Bulgarian foreign economic policy aimed to protect the national interests, at the same time by maintaining the image of the most loyal Soviet ally as well as by borrowing from other Eastern European countries advantageous practices in the trade with the Community. Their implementation was adjusted and altered according to the varying attitudes of the Soviet leadership - through open or confidential actions.

Григорова, И. Деколонизацията и усилията на западните държави за запазване/преизпределение на влиянието им в бившите колонии в Средиземноморието [Decolonization and Western Powers' Efforts to Preserve/Redistribute Their Influence in the Ex-Dependent Mediterranean Countries]. В: Известия на Института за исторически изследвания, 2022, т. 38 – Изучаването на световната история и българската историческа наука, с. 497-504. ISSN 2367-5187

Темата описва региона на Близкия Изток и Северна Африка като зона с висок приоритет не само за САЩ и СССР, но и за трети страни, като например западноевропейските съюзници на Вашингтон. Тяхното съперничество, както в рамките на националното стратегическо планиране, така и чрез координационните механизми на Европейската икономическа общност, е илюстрирано с ключови примери от дипломатическата практика. Критичният анализ разкрива факта, че сред тях Франция е имала най-активната дипломация и консолидираща позиция. Заключение то подчертава недостатъчната българска научна литература по темата, както и благоприятните условия за нейното обогатяване с оглед на множеството подробни информационни документи, налични в Централния държавен архив на България, свързани с периода на Студената война.

The topic describes the Middle East and North Africa region as an area of high priority, not only for the USA and the USSR, but for third parties as well, such as the Western European allies of Washington. Their rival actions, both in line with the national strategic planning and through the coordination mechanisms of the European Economic Community have been illustrated by key examples from the diplomatic practice. The critical analysis exposes the fact that among them France had the most active diplomacy and consolidating position. The conclusion underlines the insufficient Bulgarian academic literature on the topic as well as the favourable conditions for its enrichment in view of the multiple detailed information papers available in the State Archives of Bulgaria relating to the Cold War period.

Grigorova, I. PAL, SECAM, NTSC ou bien ... ? L'implémentation du procédé de télévision en couleur en Bulgarie (les années 1960 – le début des années 1970) [PAL, SECAM, NTSC or...? The Implementation of Colour Television System in Bulgaria (1960s – the beginning of 1970s)]. In : Bulgarian Historical Review, 2022, No 1-2, pp. 166-187. ISSN 0035-2063

Следвайки световните тенденции, през 70-те г. България преминава от излъчването на черно-бяла към цветна телевизия. Съгласно договорености между СССР и Франция, тя, както и всички източноевропейски държави, трябва да внедри френската система SECAM. Поради затруднения от финансов характер България бави изпълнението на решението, макар френската държава да използва различни механизми за ускоряването на тази техническа операция, която би имала голямо политическо значение и принос за престижа на Франция. Въз основа на български архивни документи изследването разкрива вътрешните противоречия между институциите, поредицата нормативни актове с непоследователни решения и, в крайна сметка, окончателното отхвърляне на френската система SECAM.

Following the world trends, in the 1970's Bulgaria switched from black and white to colour television. According to agreements between the USSR and France, it, like all Eastern European countries, had to implement the French system SECAM. Due to financial difficulties, Bulgaria was delaying the realisation of the decision, although the French state used various mechanisms to accelerate this technical operation, which would be of great political importance and contribute to the prestige of France. Based on Bulgarian archival documents, the study reveals internal contradictions between institutions, a series of normative acts with inconsistent decisions and, ultimately, the final rejection of the French system SECAM.

Григорова, И. От икономически връзки към културно „отваряне“. Щрихи от артистичните прояви на Западна Европа в Китай [From economic relations to cultural “opening”. Highlights from the artistic events of Western Europe in China]. В: Исторически преглед, 2021, No 2, с. 86-104. ISSN 0323-9748

Изследването представя стратегиите на Франция и Италия за активизиране на стокообмена с Китай в годините след Мао Дзедун като отправна точка за разгръщане на тяхното културно влияние и, обратно, на Великобритания - за увеличаване на хуманитарните контакти като предпоставка за нейни по-големи търговски доставки. Тъй като темата е много обширна, примерите, които онагледяват описаните процеси, са

предимно от областта на музиката и киното. Отделено е повече внимание на китайския прием на западноевропейските инициативи. Изложението проследява и анализира развитието на китайските официални позиции по отношение на чуждестранното културно присъствие в страната, като би могло да послужи като наръчник за изработване на успешна дипломатическа практика.

The study presents the strategies of France and Italy to intensify trade with China in the years after Mao Zedong as a starting point for the development of their cultural influence and vice versa; of Great Britain – to increase humanitarian contacts as a prerequisite for its larger trade supplies. As the topic is very broad, the examples that illustrate the described processes are mainly in the field of music and cinema. More attention is paid to China's acceptance of Western European initiatives. The text traces and analyzes the development of China's official positions regarding the foreign cultural presence in the country, and could serve as a guide for developing a successful diplomatic practice.

Григорова, И. Задграничното строителство на „Техноекспортстрой” през 60-те – 80-те г. на XX в. [Cross-Border Construction Activity of the Bulgarian State Company Technoexportstroy during the 1960s – 1980s] В: История, 2020, № 6, с. 589 - 607. ISSN 1314–8524 (Online); ISSN 0861–3710 (Print)

От дълги години в общественото съзнание в България се е формирала единствено романтичната представа, вкл. създавана чрез публични изказвания на Тодор Живков, за „Техноекспортстрой” единствено като за изключително успешно предприятие с принос за социално-икономическия подъем на развиващите се страни, които скоро са се освободили от колониален или под-мандатен статут, и осигурило щедри валутни постъпления в държавната хазна. Настоящата статия има за цел да проучи доколко мащабни и печеливши са неговите реализации, какви рискове са поемани и дали те са водили до пробиви или до загуби, до каква степен отчетените резултати се дължат на самостоятелна инициатива и дейност. За постигането на тези цели е направен критичен анализ на запазените архивни документи на организацията, със съпоставяне на данните с тези на ръководството на БКП, на Министерството на външната търговия и чуждестранни специализирани издания, които, също поради икономически интереси в развиващите се страни, публикуват информация за сключените договори за строителство на индустриални обекти.

Technoexportstroy has long been publicly considered as an extraordinary successful company, with a high contribution to the social and economic progress of the developing countries recently liberated from their colonial or mandate status, as well as a provider of generous foreign currency incomes to the state treasury. This romantic image has been sustained by Todor Zhivkov public statements, too. This paper aims to explore the scale and profitability of the company's performance, the opportunities it had and whether the latter led to breakthroughs or losses, the extent to which the reported results were due to an independent initiative and activity. In order to achieve these goals, a critical analysis has been performed, comparing the data in the preserved archival documents of the organization with those of the BCP leadership, the Ministry of Foreign Trade, as well as with the information in some foreign

specialized sources, which, also based on their economic interest in the developing countries, had been publishing up-to-date information about the contracts signed for the construction of industrial sites.

Григорова, И. Френската национална сигурност през Студената война – съюзници, партньори и поуки [French National Security During the Cold War: Allies, Partners, and Lessons Learned]. В: Международни отношения, 2020, № 4, с. 91 – 96. ISSN 0324-1092

Изследването проследява наченките на Ялтенския световен ред още преди приключването на Втората световна война и как СССР налага на Франция да го приеме. Но от края на 50-те – началото на 60-те г. Париж се преориентира към по-нюансирана дипломатия: еманципация по отношение на САЩ и поддържане на привилегировани връзки с Москва, поставяйки се като мост между Изтока и Запада и за да получи „ключ“ към държавите от съветската сфера на влияние. Междувременно Франция се ангажира с многостранна дипломатия чрез активизиране на връзките с Китай и изграждането на Европейския съюз в сътрудничество с ФРГ. В края са изведени примери за приемственост на очертаните геополитически стратегии и понастоящем.

The study traces the origins of the Yalta world order even before the end of World War II and how the USSR forced France to accept it. But from the late 1950s - the early 1960s Paris shifted toward a more nuanced diplomacy: emancipating itself from the United States while maintaining privileged ties with Moscow, positioning itself as a bridge between East and West and seeking to gain a “key” to the countries within the Soviet sphere of influence. Meanwhile, France engaged in multilateral diplomacy by strengthening ties with China and building the European Union in cooperation with West Germany. The conclusion provides examples of the continuity of these geopolitical strategies into the present day.

Григорова, И. Китайската политика на Франция през Студената война [Cold War Chinese Policy of France]. В: История, 2019 (т. 27), № 4, с. 372-395. ISSN 1314–8524 (Online); ISSN 0861–3710 (Print)

Изследването стъпва върху научни публикации, първични архивни документи, мемоарна литература и устна история, за да установи доколко специални отношения, които подчертава и президентът Си Цзинпин по време на разговора си с Еманюел Макрон през март 2019 г., изграждат помежду си Франция и КНР през Студената война. Двете страни споделят общи политически интереси, които действително ги сближават – и Париж, и Пекин са против блоковото разделение и вътрешноблоковото подчинение спрямо двата хегемона. Но в практическо изражение – обменът в търговията и културата – не са постигнати впечатляващи резултати. Китай обаче никога не забравя, че Франция е първата западна държава, която признава КНР (1964) въпреки американската политика на изолация.

Through critical analysis of the existing publications, based on historical documents, and primary archives sources, printed memories and oral history this research explores how special the relationship between France and PRC during the Cold war was. The study discovers

that Paris sought to promote its own foreign policy, ignoring the American blockage and due to the match with the Beijing anti-bipolar world stance it managed to engage a French-Chinese partnership that contested the core of the East-West division status quo and the intra-bloc subordination system. France became a major technology deliverer but never the most important one and its cultural diplomacy was embarrassed by the communist ideological distrust. Nonetheless, China has been grateful to the Western state that was the first to dare to fully recognize the PRC (1964) after the enforcement of the American isolation policy following the Korean War.

Григорова, И. България във външноикономическата политика на Франция (1944-1980) [Bulgaria in France's Foreign Economic Policy (1944-1980)]. В: Известия на РИМ-Габрово, т. VI. ВТ. Фабер. 2019, с. 171-184. ISSN: 2367-783X

След Втората световна война, с изключение на първите години, когато не са формулирани водещи ориентири, икономическата дипломация на Франция спрямо социалистическите страни преследва изграждането на мостове с Изтока, прокарване на френското влияние в този регион, популяризиране на френската инженерна мисъл. Българският пазар е малък, но са видни усилията на Париж по политически съображения.

After World War II, with the exception of the early years when no guiding principles had been established, France's economic diplomacy toward socialist countries sought to build bridges with the East, extend French influence in the region, and promote French engineering expertise. The Bulgarian market was small, but Paris's efforts were evident for political reasons.

Grigorova, I. Aspects de la politique bulgare dans les Balkans dans le contexte de la préparation et l'exécution de CSCE [Aspects of the Bulgarian Balkan Policy in the Context of the Preparation and Conduct of the Conference on Security and Co-operation in Europe]. In : BHR, 2017, № 3-4, pp. 187-213. ISSN 0204-8906

Въпреки широко разпространеното схващане, че България е най-верният сателит на Съветския съюз по време на Студената война, София умело използва различни механизми, за да привлече подкрепата на Москва и да гарантира националната си сигурност. Един от тях е акцентът върху образа на най-лоялния съветски съюзник, а в практиката на българската дипломация се забелязва финото въздействие чрез позоваване на общи цели с глобалните стратегически планове на СССР. Статията подчертава някои от нерешените въпроси на Балканите и проследява аргументите, с които работи българското политическо ръководство, както и приемливите компромиси, които то е готово да направи, за да си осигури съветска подкрепа в полза на националните интереси през годините на подготовката и провеждането на Конференцията за сигурност и сътрудничество в Европа.

Despite the popular feature of Bulgaria as the most faithful satellite of the Soviet Union during the Cold War, Sofia used cleverly different mechanisms to attract Moscow's support to ensure national security. One of them was the emphasis on the image of the most loyal Soviet ally, and in the practice of Bulgarian diplomacy one could see the subtle impact by referring to common goals with the global strategic plans of the USSR. The article highlights some of the

outstanding issues on the Balkans and follows the arguments that the Bulgarian political leadership handled, as well as the acceptable compromises it was willing to make to ensure Soviet support in favor of national interests in the years of the preparation and conduct of the Conference on Security and Co-operation in Europe.

Григорова, И. Френската културна политика в България (40-те – 80-те г. на XX в.) [The French Cultural Policy in Bulgaria (1940s – 1980s)]. В: Дзяло, 2017, № 10, 27 с. http://www.abcdar.com/magazine/X/Grigorova_1314-9067_X.pdf ISSN 1314-9067

В периода от 40-те до 80-те години на XX век културната дипломация (т.нар. „мека сила“) е най-важният инструмент на френската външна политика спрямо Източна Европа, и по-специално спрямо България. В началото възстановяването на влиянието на Франция не е възможно по други начини поради следвоенната икономическа и финансова слабост. След няколко години на напрежение между Изтока и Запада по време на Студената война, през втората половина на 50-те години се наблюдава нов подем на френската културна дипломация. Петгодишните планове на Дьо Гол определят цели, приоритети, финансиране и адаптивност. Настоящото изследване разкрива ресурсите и гъвкавостта на френската културна политика, нейните колебания и въздействието ѝ върху различни области.

In the period from the 1940s to the 1980s, the cultural diplomacy (so-called “soft power”) was the most important instrument of the French foreign policy toward Eastern Europe, Bulgaria in particular. Initially, resuming its influence was not possible for France through other means due to post-war economic and financial weakness. After several years of tension between the East and the West during the Cold War, the second half of the 1950s saw another surge in the French cultural diplomacy. De Gaulle’s five-year plans defined aims, priorities, funds and adaptability. This study reveals the resources and the flexibility of the French cultural policy, its fluctuations and effect on various areas.

Григорова, И. Представянето във френските вестници на събитията в България в края на Втората световна война [French newspapers' presentation of events in Bulgaria at the end of the Second World War]. В: Великите сили, Балканите и България през Втората световна война. Международна научна конференция 21-23 април 2015. С., 2016, с. 332-346. ISBN 979-954-2903-26-0

Изложението се фокусира върху последната, най-динамична и съдбоносна година (август 1944 - август 1945) за последвалото развитие на България. Доколкото историческата наука е постигнала детайлно реконструиране на фактологията, целта на предлаганото изследване е да осветли оценъчния характер на френските публикации, отразяващи както настроенията в травмирана Европа като цяло, така и специфичните позиции на Франция, публикации, които едновременно оформят общественото мнение. От една страна, статиите разглеждат участието на България във военните действия от есента на 1944 г. и спекулират дали то ще ѝ осигури статут на съюзяваща - изключително важен фактор по отношение на „наказателните“ условия на бъдещия мирен договор. От друга страна, публикации от особен интерес са тези, които разкриват какви са реакциите в онази епоха, когато съюзниците от антихитлеристката коалиция са сплотени и

Студената война е далеч, на политическите промени в България (новата власт от 9 септември 1944, прочистването на фашистите и Народния съд). Други статии анализират гръцките териториални претенции към България, българското участие в гръцката гражданска война и пр.

The paper focuses on the most dynamic and determinant year (August 1944 - August 1945) for the subsequent development of Bulgaria. As far as historical science has made detailed facts reconstruction, the task of the proposed study is to elucidate the French publications' assessments reflecting both sentiments of traumatized Europe as a whole and the specific French positions, publications which simultaneously formed the public opinion. On the one hand, features examined the participation of Bulgaria in the hostilities from the autumn of 1944 onwards and speculated whether that will provide it the status of a co-belligerent state - a crucial factor concerning the future Peace Treaty punitive clauses. On the other hand, publications of special interest are those that revealed the reactions in that era - when the Allies were united and the Cold War was far away - to the political changes in Bulgaria (new rule since 9 September 1944, purging of the fascists and a People's Court). Other features analyzed the Greek territorial claims toward Bulgaria, the Bulgarian participation in the Greek civil war, etc.

Grigorova, I. Spécificité des relations algéro-bulgares (1962–1965) [Specifics of the Bulgarian-Algerian Relations (1962–1965)]. In: Bulgarian Historical Review, 2016, № 1-2, pp. 66-87. ISSN 0204-8906

Призната за независима държава през 1962 г., Алжир се превръща в обект на интерес от страна на суперсилите, които се стремят към разширяване на сферите си на влияние – характерна черта на Студената война. България обаче се ползва със специални привилегии благодарение на доставките на оръжие, които поема риска да осъществи от името на страните от съветския блок по време на Алжирската война. В резултат на заслуженото и уважавано отношение София се ангажира с реализирането на своите икономически интереси, а българската дейност е официално мотивирана от загрижеността за интеграцията на Алжир в социалистическия лагер. Като бивша колония на Франция доскоро, младата държава от Магреб е чувствителна към всякакъв външен натиск, а България е принудена да прави политически компромиси, за да не навреди на бизнес връзките между двете страни.

Recognized as an independent state in 1962, Algeria became the subject of interest on the part of the Superpowers, pursuing the expansion of their spheres of influence, characteristic of the Cold War. Bulgaria, however, enjoyed special privileges thanks to the supply of weapons it took the risk to carry out on behalf of the Soviet bloc countries during the Algerian War. As a result of the earned, well-respected attitude, Sofia was engaged in the realization of its economic interests, and the Bulgarian activity was officially motivated by the concern for the Algerian integration into the socialist camp. Being until recently France's colony, the young Maghreb state was sensitive to any external pressure, and Bulgaria was been forced to make political compromises so as not to harm the business ties between the two countries.

Grigorova, I. Craving the support – France in the Bulgarian-Yugoslavian dispute during the first half of the 1970s. In: Shared Pasts in Central and Southeast Europe, 17th–21st Centuries: Hungarian and Bulgarian Approaches (Eds. Penka Peykovska, Gabor Demeter). Sofia–Budapest. 2015, pp. 329-344. ISSN 0205-2504

Обект на напрежение в различни исторически периоди, от края на 60-те г. Македонският въпрос отново е в центъра на противоречията между България и Югославия. Социалистическата федеративна република е тази, която обостря проблема, тъй като се стреми да пренасочи енергията от вътрешните ѝ вълнения. Същият спор тлее отдавна и в отношенията между Белград и Атина, но изборът пада върху България, защото по геополитически причини дори главният ѝ съюзник - СССР - по този въпрос подкрепя позицията на Югославия. В рамките на пропагандната война и София, и Белград се възползват от нарасналия френски интерес към Балканите, опитвайки се да спечелят на своя страна подкрепата на Париж. Дали България има апетити към СР Македония в състава на федерацията или Югославия има право да претендира за наличие на македонско малцинство в България, както и с какви факти си служат двете страни? В изложението са проследени редица справки и информации, които разкриват с какви аргументи боравят Белград и София, а също дали Франция проявява пристрастие и дали това съгласие се запазва последователно в една и съща посока.

A source of tension throughout various historical periods, the Macedonian question has once again been at the center of the disputes between Bulgaria and Yugoslavia since the late 1960s. It was the Socialist Federal Republic that exacerbated the problem, as it sought to divert attention from its internal unrest. The same dispute had long been simmering in relations between Belgrade and Athens, but the focus shifted to Bulgaria because, for geopolitical reasons, even its main ally—the USSR—supported Yugoslavia’s position on this issue. In the context of the propaganda war, both Sofia and Belgrade took advantage of the growing French interest in the Balkans, attempting to win Paris’s support for their respective causes. Did Bulgaria have designs on the Socialist Republic of Macedonia within the federation, or did Yugoslavia have grounds to claim the existence of a Macedonian minority in Bulgaria, and what facts did the two sides use to support their cases? The presentation examines a series of reports and information that reveal the arguments used by Belgrade and Sofia, as well as whether France shows any bias and whether this stance remains consistently aligned in the same direction.

Григорова, И. Българската културна дейност във Франция през 70-те г. на XX в. [Bulgarian Cultural Activities in France in the 1970s] В: България в европейската култура, наука, образование, религия (Материали от IV национална конференция по история, археология и културен туризъм „Пътуване към България”, Шумен, 14-16 май 2014). Ч. 2. Шумен. 2015, с. 182-190. ISBN 978-619-201-050-8

В опит да подобри имиджа си (след Пражката пролет и във връзка с Хелзинкския процес) България организира редица културни прояви във Франция, „световната културна столица“, с цел да промени нагласите на останалите западни държави, като се възползва от авторитета на френската оценка. Изложбите на исторически артефакти и

изпълнителите на класически произведения винаги впечатляват публиката. Въпреки това, главно поради незаинтересоваността на новото поколение, преобладават трудностите в други области – български книги, филми и др.

Trying to improve its image (after the Prague spring and in relation to the Helsinki process) Bulgaria launched many cultural activities in France, “the world cultural capital”, in order to change the mind of the other Western countries due to the respect of the French assessment. Historical artifact exhibitions and performers of classics always touched the public. However, mostly because of the uninterested generation, difficulties in other fields – Bulgarian books, movies etc. – prevailed.

Григорова, И. Действия СССР и Болгарии по реализации Хельсинкских соглашений во второй половине 70-х гг. XX в. и западные державы [The Behavior of the USSR and Bulgaria in Response to Western Expectations Regarding the Implementation of the Helsinki Commitments in the Third Basket (the Second Half of the 1970s)]. В: Российско-болгарские научные дискуссии. Российская и болгарская государственность: проблемы взаимодействия. XIX-XXI вв. М. Институт славяноведения РАН, 2014, с. 231-249. ISBN-978-5-7576-0325-4

Решенията в Хелзинки поставят комунистическите държави в уязвима позиция. Те са принудени да възприемат гъвкава политика, която официално прокарва решенията в културната и хуманитарната област, но същевременно не накърнява общовалидните идеологически постановки. България и Съветският съюз провеждат доста сходни противодействия за ограничаване на западното влияние.

The decisions made in Helsinki put the communist states in a vulnerable position. They were forced to adopt a flexible policy that officially implemented the decisions in the cultural and humanitarian spheres, while at the same time not undermining the generally accepted ideological principles. Bulgaria and the Soviet Union carried out quite similar countermeasures to limit Western influence.

Григорова, И. Привличането на френски туристи в България. Щрихи от държавната политика в областта на туризма и популяризирането на българската култура и на националните исторически обекти до средата на 70-те г. на XX в. [Attracting French tourists to Bulgaria. Outlines of state policy in the field of tourism and the promotion of Bulgarian culture and national historical sites until the mid-1970s] В: България в световното културно наследство. Материали от Трета национална конференция по история, археология и културен туризъм ПЪТУВАНЕ КЪМ БЪЛГАРИЯ, Шумен, 17 – 19 май 2012 г. Шумен. 2014, с. 1110-1120. ISBN 978-954-577-869-8

България разработва организиран туризъм като източник на конвертируема валута за посрещане на плащанията по закупените западноевропейски промишлени обекти. През 1964 г. е обявено, че „Франция трябва да се превърне в една от основните страни за набиране на туристи за България”. На Черноморието са построени първите курорти и е открита въздушната линия Париж-София-Варна, по-късно и от други

френски градове, а Балкантурист установява сътрудничество с френски туристически агенции. Към края на десетилетието в предлагането са включени също планинските курорти.

На всички правителствени срещи българските ръководители напомнят на френските си колеги значението на приходите от туризма за уравновесяване на търговския баланс и получават ответни уверения за държавно съдействие. За да улесни престоя на чужденците в България София инициира сключването на Консулска спогодба (1968), Спогодба за наземния транспорт (1969) и дори Спогодба за сътрудничество в областта на туризма (1971). Успоредно с двустранните договорености България обявява едностранни благоприятстващи решения – безвизов режим за туристите от всички държави и признаване валидността на личната карта и зелената карта.

България се усъвършенства в своето популяризиране във френските медии. За поддържането интереса на гостите в курортите започват да се организират развлекателни програми с участието на известни фолклорни, естрадни и оперни артисти, спортни състезания и конкурси, а при гастроли на представители на българската култура в чужбина в брошурите се обособява секция с туристическа информация за страната. Туристическата карта на България е обогатена след разпореждане от 1970 г. за реставрация и отваряне за посещения на археологически и исторически обекти от епохите на траките, Римската империя, Средновековието и Възраждането. Организираните кампании и предприемчивостта на централната власт водят до осезаем ръст на френските туристи в България: в началото на 60-те г. те са 1500-2500, а през 1973 г. – 58 114 души.

Bulgaria developed organised tourism as a source of convertible currency to meet payments on purchased West European industrial sites. In 1964 it was proclaimed that “France must become one of the main countries for recruiting tourists to Bulgaria”. The first resorts on the Black Sea coast were built and the Paris-Sofia-Varna air route was inaugurated, later also operating from other French cities, and Balkantourist established cooperation with French tourist agencies. By the end of the decade, mountain resorts were included in the offer as well.

At all government meetings the Bulgarian leaders reminded their French colleagues of the importance of tourism revenues for a stable trade balance and received their assurances for state cooperation. In order to facilitate the stay of foreigners in Bulgaria, Sofia initiated the signing of a Consular Convention (1968), an Agreement concerning international road transport (1969) and even an Agreement concerning cooperation in the field of tourism (1971). In parallel with the bilateral agreements Bulgaria announced unilateral facilitations: visa-free regime for all foreign tourists and recognition of the validity of the ID card and Green Card.

Bulgaria improved its promotion in the French media. To maintain the interest of guests, the resorts began organising entertainment programmes featuring well-known folk, pop and opera artists, sports events and competitions, and in the case of guest performances of representatives of Bulgarian culture abroad, the accompanying brochures included sections with tourist information about the country. The tourist map of Bulgaria was expanded after an order of 1970 on the restoration and opening to the public of archaeological and historical

monuments from Thracian and Roman times, the Middle Ages and the Bulgarian National Revival period. The organised campaigns and the enterprise of the central government led to a tangible increase in the number of French tourists in Bulgaria: in the early 1960s they were 1,500-2,500, in 1973 the figure had soared to 58,114.

Григорова, И. Държавна политика в областта на високото спортно майсторство в България 1944-1989 г. [State Policy for High Performance Sport in Bulgaria 1944–1989] В: Исторически преглед, 2013, № 5-6, с. 266-285. ISSN 0323-9748 (Print), ISSN 2815-3391 (Online)

След Втората световна война България се нарежда сред най-силните държави благодарение на спортните си постижения. Успехите ѝ в областта на елитния спорт впечатляват света до такава степен, че започва да се говори за „български школи“ по борба, вдигане на тежести, художествена гимнастика и гребане. Рекордите на Стефка Костадинова в скока на височина и на Йорданка Донкова в бягането на 100 метра с препятствия остават неподобрени и до днес (2013). България печели награди и в редица други спортни дисциплини. Фактори за блестящото развитие са подкрепата (финансова и материална) от държавното ръководство, треньорският подход и състезателният дух на спортистите, включени в изследването.

After World War II, with its sports achievements Bulgaria ranked among the most powerful countries. Its success in the field of high performance sport impressed the world to such an extent that it started talking about Bulgarian schools in wrestling, weightlifting, rhythmic gymnastics and rowing. The records of Stefka Kostadinova in the high jump and of Yordanka Donkova in the 100 meters hurdles remain unsurpassed to this day. Bulgaria was awarded prizes in a number of other sports disciplines. Factors for the brilliant development were the support (financial and material) from the state leadership, the coaching approach and the competitive spirit of athletes represented in the survey.

Григорова, И. Държавна политика за развитие на физическата активност и спорта сред българското население 1944-1989 г. [Government policy for Development of Sport and Physical Activity among the Bulgarian Population 1944–1989] В: Исторически преглед, 2013, № 3-4, с. 186-200. ISSN 0323-9748 (Print), ISSN 2815-3391 (Online)

Новото правителство в България след 9 септември 1944 г. превръща спорта и физическата активност в държавна политика, чиято цел е: подобряване на здравето на нацията в условията на нарастваща автоматизация на промишлеността; повишаване на работната производителност и отбранителните способности, както и разширяване на базата за набиране на спортисти, способни да се занимават със спорт на високо ниво. Изискванията за физическа активност обхващат всички възрастови групи и се реализират чрез организиране на туристически екскурзии, масови упражнения, местни и републикански състезания и паравоенна подготовка. Изследването проследява организационното и методологичното развитие на формите за мобилизиране на населението в спорта и се опитва да разкрие колко ефективна е била политиката по отношение на поставените цели.

The new government in Bulgaria after September 9, 1944 turned sport and physical activity into state policy aiming to: improve the health of the nation under the conditions of increasing automation of industry; increase the working capacity and defense capabilities, as well as to broaden the base for recruitment of athletes capable of doing high performance sport. Requirements for physical activity covered all age groups and were implemented by organizing tourist excursions, mass exercises, local and republican competitions and para-military training. The study traces the organizational and methodological development of forms to mobilize the population in sports and tries to reveal how effective the policy was in respect to goals.

Grigorova, I. L'évaluation de la politique française dans les Balkans d'après les documents diplomatiques bulgares (la première moitié des années 1970) [Estimates of French policy in the Balkans in the Bulgarian Diplomatic Documents (First Half of the 1970s)]. In: Bulgarian Historical Review, 2013, № 3-4, pp. 111-124. ISSN 0204-8906

Изследването представя политиката на Франция на Балканите в контекста на нейните дългосрочни стратегически цели и начина, по който тя е била възприемана в София. Разкрива се ролята на Париж като посредник между държави с напрегнати отношения. От друга страна, държавите, които са в конфликт, забелязват засиления интерес на Франция към региона и се опитват да го насочат в своя полза по спорни въпроси. Описано е също така поведението на Франция по отношение на противоречията между Турция и Гърция, както и между България и Югославия.

The study presents the policy of France in the Balkans in the context of its long-term strategic objectives and how it was perceived in Sofia. The role of Paris of a conciliator of countries with strained relations is revealed. On the other hand, countries at loggerheads noticed the increased French interest in the region and tried to direct it in their support on controversial issues. The behavior of France in relation to the contradictions between Turkey and Greece and between Bulgaria and Yugoslavia is also described.

Григорова, И. Въвеждането на производството на автомобили Рено в България – успехи и провали [Introduction of Renault Automobile Production in Bulgaria – Successes and Failures]. В: Исторически преглед, 2013, № 1-2, с. 182-199. ISSN 0323-9748 (Print), ISSN 2815-3391 (Online)

Когато България взема решение да развива автомобилната си промишленост, няколко западни компании подават оферти за съвместно производство, като най-изгодната от тях е тази на „Рено“. През 1966 г. е подписан договор между „Рено“ и „Буллет“ за изграждане на сглобяваща линия, доставки от Франция на комплекти за сглобяване (CKD) и монтаж на български части и детайли в крайния продукт. Възникват някои затруднения във връзка с българските плащания в чужда валута и френските покупки на стоки в замяна, но София смята, че те постепенно ще изчезнат, тъй като се очаква все по-голяма част от автомобила да се произвежда в България. Търговските отношения се развиват благоприятно до 1969 г., когато България внезапно обявява, че производството на „Булгарено“ се отменя, и посочва различни формални претексти за това. Непряко събраните данни сочат, че решението в този смисъл е взето в Москва. Френската страна се опитва безуспешно да уреди т.нар. „противоречия“, но преговорите се оказват

безрезултатни. През 1972 г. проблемът отшумява и сътрудничеството с „Рено“ продължава в други сфери.

When Bulgaria decided to develop automotive industry several western companies submitted offers for cooperative production the most advantageous of them being the one of “Renault”. In 1966 a contract was signed between “Renault” and “Bulet” for building an assembly line, French deliveries of CKD and installation of Bulgarian parts and details into the product. Certain difficulties occurred in connection with the Bulgarian payments in foreign currency and the French purchases of items in exchange but Sofia believed they would gradually disappear since it was expected that bigger and bigger parts of the automobile would be manufactured in Bulgaria. Business relations developed favorably until 1969 when Bulgaria suddenly announced that the production of “Bulgarrenault” was canceled and pointed out various formal pretexts for that. Indirect data suggest that the decision to this end was taken in Moscow. The French side tried unsuccessfully to regulate the so-called “contradictions” but the negotiations proved fruitless. In 1972 the problem died away and the cooperation with “Renault” continued in other spheres.

Григорова, И. Акцент във френската външна политика: Източна Европа в официалните приветствия и пресконференции на президента Жорж Помпиду (1969-1974) [A Highlight in French Foreign Policy: Eastern Europe in the Official Greetings and Press Conferences of President Georges Pompidou (1969–1974)]. В: Минало, 2013, № 1, с. 74-84. ISSN 0048-1137

Френският президент ползва идеологически неопровержимото желание за разведряване, обявено за съветска цел, за да аргументира необходимостта от нарастване на обмена и на контактите между хората от Източна и Западна Европа. Понякога Помпиду описва техническото организиране на този обмен, умишлено създавайки внушението за емоционално дистанциран от източноевропейските държави, но веднъж провокиран от съветско-американския диалог, Помпиду заговаря за и от името на Европа като една общност, без разделение. А изразяване на позиция, обединяваща цяла Европа, би могло да се отнесе към човек, който вярва в духа на единна Европа.

The French president used the ideologically irrefutable desire for détente—declared to be a Soviet objective—to argue for the need to increase exchanges and contacts between the people of Eastern and Western Europe. At times, Pompidou described the technical organization of this exchange, deliberately creating the impression of emotional detachment from Eastern European countries; but once provoked by the Soviet-American dialogue, Pompidou spoke for and on behalf of Europe as a single, undivided community. And expressing a position that unites all of Europe could be attributed to someone who believes in the spirit of a united Europe.

Григорова, И. Проблеми на промишленото коопериране между България и Франция (първата половина на 70-те г. на XX в.) [Problems of industrial cooperation between Bulgaria and France (the first half of the 1970s)]. В: Известия на Регионален исторически музей – Габрово. 2013. Т. 1, с. 275-288. ISSN 2367-783X

В рамките на 5 г. индустриалното сътрудничество между България и Франция претърпява сериозна промяна. Предлагането на проекти за коопериране, само за да се отчете изпълнение на повелата за активност в тази област, без реален интерес или икономическа полза, отстъпва място на по-рационалното формулиране на концепции в България. Благоприятните възможности за взаимна заинтересованост вече отчитат в по-голяма степен кои местни мощности и технологии имат френски респондент и могат да представляват предмет на двустранно обсъждане.

Over the course of five years, industrial cooperation between Bulgaria and France has undergone a significant transformation. The practice of proposing cooperation projects merely to demonstrate compliance with the mandate for activity in this area—without genuine interest or economic benefit—gave way to a more rational approach to conceptual development in Bulgaria. Opportunities of mutual interest now took greater account of which local capacities and technologies had French counterparts and could be the subject of bilateral discussion.

Grigorova, I. Bringing western technology to Bulgarian regional economic planning in the years of communist rule – the case of Vratsa. In: Regions, borders, societies, identities in Central and Southeast Europe, 17th-21st centuries. Bulgarian-Hungarian History Conference, Sofia, 16-17 May 2012. Papers. (Eds. Penka Peykovska, Gabor Demeter). Sofia-Budapest. 2013, pp. 252-261. ISBN 978-954-2903-10-9

Изследването проследява решението за изграждане на промишлен обект с оглед на разкрития източник за неговото химическо производство – природен газ. Отделено е внимание на конкуренцията между близките два града, които спорят за седалище на комплекса, като ползват политически фигури и социални групи за натиск върху центъра. Особеният интерес на кандидатите се дължи на очакваните съпътстващи средства в инфраструктурата и услугите на града, който ще предостави терен. Изборът на града – Враца – е предопределен от нивото на безработицата в него и от очаквания стопански ефект от отпадните амонячни води – с наторяващи свойства – върху земеделски площи.

Взискателното търсене на доставчик и изпълнител на проекта – белгийско-френски консорциум – е оправдано. Изследването показва как химическата продукция намира много добър прием на международния пазар и осигурява значителни приходи на държавата. Градът се нарежда сред водещите индустриално-икономически центрове на страната. Заедно с извършваните комунални и благоустройствени подобрения Враца променя своя социален и демографски облик.

Проблем, който се подчертава, е недобрата планировка на местоположението на химическия комбинат. Поради нивото на тогавашните екологични показатели на първите производствени инсталации периодично са изпускани вредни емисии, които увеличават броя на белодробните заболявания във Враца. След затварянето на комбината пулмонарните диагнози постепенно намаляват, но пък градът става свидетел на обратния демографски процес като следствие от все по-ограничените възможности за работна заетост – обезлюдяването.

The study examines the decision to build an industrial facility in light of the revealed source of its chemical production—natural gas. Attention is given to the competition between the two nearby cities vying to host the complex, using political figures and social groups to exert pressure on the central government. The candidates' particular interest stems from the expected accompanying funds for infrastructure and services in the city that will provide the site. The choice of the city—Vratsa—was determined by its unemployment rate and the expected economic impact of the ammonia-containing wastewater—which has fertilizing properties—on agricultural land.

The high standards set by the project's client and contractor—a Belgian-French consortium—were well justified. The study shows how chemical production was very well received on the international market and generated significant revenue for the state. The city ranked among the country's leading industrial and economic centers. Along with the ongoing municipal and urban improvement projects, Vratsa was transforming its social and demographic profile.

One problem that has been highlighted is the poor planning of the chemical plant's location. Due to the environmental standards of the time, the initial production facilities periodically released harmful emissions, which led to an increase in the number of lung diseases in Vratsa. After the plant's closure, pulmonary diagnoses gradually decreased, but the city witnessed a demographic reversal as a result of increasingly limited employment opportunities—depopulation.

Григорова, И. Колебания и решителност: техническите контакти на България с ЕИО в края на 60-те и началото на 70-те г. на XX в. [Hesitations and determination: technical contacts between Bulgaria and EEC in the late 1960s and early 1970s] В: Исторически преглед, 2012, № 5-6, с. 127-144. ISSN 0323-9748 (Print), ISSN 2815-3391 (Online)

Изследването показва как в края на 60-те и началото на 70-те години на миналия век България се опитва да постигне по-благоприятни условия за износ на селскостопанските си продукти към ЕИО чрез т.нар. „технически контакти“, т.е. преговори с Брюксел, но без официално признаване на Общността, което би противоречало на съветската политика. От страх, че лоялността ѝ към Москва може да бъде поставена под съмнение, София многократно блокира процеса и дори проучва алтернативен план за членство в ГАТТ. В крайна сметка преговорите с Брюксел са проведени и няколко български стоки получават по-благоприятно третиране на пазара на ЕИО. Въвеждането обаче на генерализирани преференции към развиващите се страни, за които Румъния официално признава западноевропейската организация, създава повод за политически натиск върху България. От нея се очаква да направи същото, което би демонстрирало дистанциране от Съветския съюз. София не възнамерява да застраши отношенията си със Съветския съюз и диалогът с Брюксел е преустановен.

The study shows how in the late 1960s and early 1970s, Bulgaria tried to achieve better terms for exporting its agricultural products to the EEC by the so-called „technical contacts“, ie negotiations with Brussels, but without formal recognition of the Community, which would

have run counter to Soviet policy. For fear lest her loyalty to Moscow be questioned, Sofia repeatedly froze the process and even explored the alternative plan for membership in the GATT. Eventually negotiations with Brussels were conducted and several Bulgarian goods received more favorable treatment on the EEC market. However, the introduction of generalized preferences towards developing countries for which Romania officially recognized the western European organization created a reason for political pressure on Bulgaria. It was expected to do the same, which would demonstrate distancing from the Soviet Union. Sofia was not going to jeopardize its relations with the Soviet Union and dialogue with Brussels was suspended.

Григорова, И. Външнополитическите приоритети на Алжир в първите години на национална независимост [Algeria's Foreign Policy Priorities in the First Years of the National Independence]. В: Исторически преглед, 2012, № 1-2, с. 136-161. ISSN 0323-9748 (Print), ISSN 2815-3391 (Online)

След като постига независимост през 1962 г., младата държава Алжир се нуждае от външна помощ (технически опит и инвестиции), за да изгради индустриализирана икономика, да организира здравеопазването и други обществени услуги и т.н. Алжир умело се възползва от стратегическото си значение в Средиземноморието, за да получи финансиране от развитите страни и да се погрижи за инфраструктурата си, промишлените си предприятия и експлоатацията на нефтените си находища, но в политическо отношение правителството се дистанцира както от Изтока, така и от Запада. Интересите на алжирската дипломация са насочени към подкрепата на пан-арабизма и палестинската кауза, както и към идеята да се превърне в лидер на т.нар. националноосвободителни движения благодарение на престижа, придобит в алжирската освободителна война, и даренията. Текстът разглежда методите на алжирската дипломация и особеностите на регионалната политика, както и финеса при поддържането на статута на неутрална държава.

Obtaining independence in 1962, the young country of Algeria needed external aids (technical know-how and investments) to build up an industrialized economy, to organize healthcare and other public services, etc. Algeria cleverly took advantage from its strategic importance in the Mediterranean to receive funding from developed countries and to take care of its infrastructure, industrial plants and the exploitation of its oil fields, but politically the government distanced itself from both the East and the West. The interests of the Algerian diplomacy were directed at supporting Pan-Arabism and the Palestinian cause as well as the idea of becoming a leader of the so-called National liberation movements by the prestige gained in the Algerian liberation war and donations. The text studies the methods of the Algerian diplomacy and the peculiarities of the regional policy, as well as the finesse of maintaining the status of a non-aligned country.

Григорова, И. Някои сравнения между американското и френското виждане за балканската политика на България през 60-те г. на XX в. [Some comparisons between American and French point of view of the Balkan policy of Bulgaria during the

Предвид напрежението на Балканите между комунистическите и демократичните държави, както и териториалните им спорове, дори между членове на един и същ блок, през 60-те години на XX век България започва политика на балканско помирение, добри отношения и сътрудничество. Идеята е чрез уреждането на противоречията да се предотврати ескалация на разногласията като причина за евентуален военен конфликт, чиито последствия по онова време са непредвидими. В духа на новите отношения между страните в Югоизточна Европа София активизира икономическите обмени, политическите срещи и дискусии и организира културни и научни събития с участници от всички балкански страни, демонстрирайки по този начин, че сътрудничеството е възможно в името на общите интереси. Подобно настроение изглежда да споделят и останалите правителства.

Наблюдателите реагират по различен начин. Вашингтон не разглежда Балканите като отделен регион, а целенасочено продължава да използва понятията „Източна Европа“ (комунистическите държави) и „Западна Европа“, включващи Гърция и Турция, тъй като последните две страни са привлечени към планове на западната полусфера чрез доктрината „Труман“, плана „Маршал“ и НАТО. В един документ от поредицата FRUS се споменава с известна нерешителност, че Румъния е предприела някои международни инициативи (Балканите, Групата на деветте), но като цяло никаква балканска политика не е съществувала. Американските оценки са зависели от възможността дадена страна да нанесе удар на СССР. Букурещ обявява „национална независимост“ спрямо Москва, а България не го направи, поради което равностойните действия на Румъния и България получават различно тълкуване.

Франция има няколко стратегически цели на Балканския полуостров: близостта до важния Близък Изток и бившите колонии в Магреб, провеждането на политика на либерализация и еманципация на комунистическите държави спрямо СССР, създаването на полицентризъм в противовес на дуалистичния свят, но също така и насърчаването на балканското сближаване като част от концепцията за „Европейска Европа“. Франция не поставя предварителни условия на комунистическите страни да се откъснат от СССР, а просто публично изразява одобрението си за българската външна политика, по-специално на Балканите, като по този начин засилва нейното значение на международната сцена и подхранва чувството ѝ за независимост. Балканското сближаване е амбициозна и трудна цел, дългосрочна задача. Но Париж оценява потенциала на инициативата чрез концепцията за Обединена Европа – като отличен пример, че в бъдеще изграждането на интегрирана Европа е възможно. Промяната в политическото мислене и успешните срещи и обмени, които последват на Балканите, са заслуга на София, а Франция увеличава доверието си към България. Френските представители обсъждат с българските министри проблемите на Балканите като политически партньори с общи цели и се консултират с позицията на други правителства, за да насърчат положителна реакция. Въпреки че България не разполага със средства за

влияние или решения за всички местни проблеми, Франция ѝ оказва морална и политическа подкрепа.

Considering the tension in Balkans between communist and democratic countries and also their territorial discords, even between members of a same bloc, during the 1960s of twentieth century Bulgaria has initiated policy of Balkan reconciliation, good terms and collaboration. The idea was through the settlement of frictions to be prevented an escalation of disagreements as a cause of eventual military conflict whose dissemination was unpredictable at that time. In the spirit of new relations between countries in South-East Europe Sofia has activated economic exchanges and political meetings and discussions and has organized cultural and scientific events with participants from all Balkan countries, thus demonstrating that for common interests the cooperation was possible. Identical disposition seemed to be shared by the rest of governments so to call back.

Observers have showed variant reactions. Washington hasn't registered Balkans as a differentiated region, purposefully has kept referring notions of East Europe (communist countries) and West Europe, including Greece and Turkey since the last two have been attracted by the doctrine Truman, the plan Marshal and the NATO to the plans of the west hemisphere. A document in the FRUS series hesitantly mentions that Rumania has launched some international activities (Balkans, the Group of Nine), but generally none Balkan policy has existed at all. American assessments have depended on the possibility of a given country to wound the USSR. Bucharest has announced "national independency" toward Moscow, and Bulgaria has not, from whence equivalent actions of Rumania and Bulgaria have received a different interpretation.

France has had few strategic aims in the Balkan Peninsula: the proximity of the important Near East and ex-colonies in Maghreb, the implementation of the policy of liberalization and emancipation of communist countries toward the USSR, the creation of a polycentrism in opposite of the dualistic world, but also the stimulation of the Balkan rapprochement as a part of the conception "European Europe". France hasn't attached preliminary condition to communist countries to tear apart from the USSR, just publicly has expressed its approval for the Bulgarian foreign policy, in particular in Balkans, thus enhancing its importance on the international field and cultivating its sense of detachment. Balkan rally was an ambitious and difficult goal, a long run. But Paris has evaluated the potential of the initiative through the concept of United Europe – as an excellent example that in future the building of an integrated Europe was possible. The change in political thinking and successful meetings and exchanges that have followed in Balkans were a merit to Sofia and France has increased its credit for Bulgaria. French have discussed with Bulgarian ministers problems in Balkans like political partners with common aims and have checked with position of other governments in order to encourage a positive reaction. Although Bulgaria hasn't had means of influence or solutions for all local problems, France gave it moral and political support.

Григорова, И. Възстановяването на българската търговия със Запада, развитието на търговско-икономическите връзки с Франция и защитата на българските интереси. Министърът на външната търговия Иван Будинов (1962 –

1968) [Rebuilding of Bulgarian trade with the West, development of trade exchange and economic relations with France and protection of Bulgarian interests. The Minister of Foreign Trade Ivan Budinov (1962 – 1968)]. В: Сборник с доклади и съобщения от Национална научна конференция на тема „Личността в историята”, проведена в Регионален исторически музей – Стара Загора на 22-23 април 2010 г. Известия на Старозагорския исторически музей, 2011, т. IV, с. 211-224. ISSN 1314-4510

Посредством архивни документи, научни публикации и мемоарна литература статията представя личните качества и способности на Иван Будинов, неговия път до поста министър на външната търговия и как той защитава националните икономически интереси. Основният акцент е поставен върху търговските и делови отношения между България и Франция. Използвани са сравнителни примери с други държави от Източния блок и от Запада, за да могат да се открият френските и българските икономически специфики. Различията изискват индивидуален подход и гъвкави стратегии от страна на министър Будинов, които са описани в изследването.

Through archive documents, scientific publications and memoirs the paper presents Ivan Budinov's virtues and abilities, his career up to the position of Minister of the Foreign Trade and how he had reassured national economic interests. The main issue considers the trade and business relations between Bulgaria and France. Comparative examples with some Eastern bloc's and West countries distinguish French and Bulgarian economic specificities. Differences in concerns had required Minister Budinov's individual approach and flexible strategies to manage which the research outlines.

Григорова, И. Партийните противоборства в българския политически живот. Примерът на емигрантската опозиция във Франция [Party Rivalries in Bulgarian Political Life: The Case of the Emigrant Opposition in France]. В: сп. Минало, 2009, № 3, с. 68-75. ISSN 0048-1137

Примерът, който се разглежда в настоящата статия, характеризира менталитета на българските политици в изгнание. Става дума за партийните дейци и организации, които след 9 септември 1944 г. се установяват на територията на френската държава. Емигрантският политически елит е разпокъсан, въпреки че сочи общ опонент – управляващата България Комунистическа партия. Българските партийни централи във Франция са обособени в самостоятелни организации, без да полагат никакви /дори не популистки и неискрени/ опити за коалиране и обединяване на усилията в полза на промяна на политическото статукво в България.

The example examined in this article illustrates the state of mind of Bulgarian politicians in exile. It concerns party activists and organizations that settled in France after September 9, 1944. The émigré political elite was fragmented, even though it identified a common opponent—the ruling Bulgarian Communist Party. The Bulgarian party headquarters in France were organized into separate entities, making no attempts—not even populist or insincere ones—to form coalitions or unite their efforts to bring about a change in the political status quo in Bulgaria.